

Prot. No. 539

† B A R T H O L O M E W

BY GOD'S MERCY ARCHBISHOP OF CONSTANTINOPLE-NEW ROME
AND ECUMENICAL PATRIARCH
TO THE PLENITUDE OF THE CHURCH
GRACE, PEACE AND MERCY FROM THE MAKER OF ALL CREATION
OUR LORD GOD AND SAVIOR JESUS CHRIST

Esteemed brethren and beloved children in the Lord,

The Feast of the Indiction, the solemn day of prayers for the natural environment, finds once again humanity confronted with intense weather conditions due to mounting climate change, with devastating floods and fires across the globe, as well as with the Coronavirus pandemic and its socioeconomic consequences.

The fact that the restrictive measures in transportation and the limits imposed on industrial production have resulted in a reduction of pollutants and emissions, offered an additional valuable lesson on global interconnection and on the interdependence of all dimensions of life. Moreover, it has been also revealed anew that the Ecumenical Patriarchate's ecological initiatives, which comprise an extension of the Church's theology and liturgical tradition, correspond with scientific findings and with experts' recommendations calling for multifaceted mobilization in order to protect the integrity of the natural environment.

We thus pray for the swift overcoming of the consequences of the health crisis and for the illumination from above of governments throughout the world, so that they do not return to or persist upon economism, to those principles of organization of the economic life, of production and consumption, of exhaustive exploitation of natural resources, principles that prevailed prior to the pandemic. Further, it is our genuine desire that the dissemination of pseudoscientific opinions concerning the purported dangers of the Covid-19 vaccines, the slander aimed toward specialists of the medical field, and the unfounded degradation of the seriousness of the disease, be terminated. Unfortunately, similar opinions are propagated in regard to climate change as well, its cause and its disastrous effects. The reality is entirely different, and must be faced with responsibility, collaboration, joint actions, and common vision.

Inactivity is inconceivable when in full knowledge of the shared great contemporary challenges of humanity. Indifference toward our suffering brethren and toward the destruction of the “very good” creation, is an offence against God and a violation of His commandments. Wherein exist respect toward creation and tangible love toward man, the “beloved of God,” therein God is present.

After the Holy and Great Council (Crete, 2016), the Ecumenical Patriarchate, in accordance to its spirit and decisions, appointed an official commission, comprised of theologians, to draft a document on the social implications of our faith and on the social mission and witness of the Orthodox Church in the contemporary world. This text, which was approved for publication by the Holy and Sacred Synod and is entitled *For the Life of the World: Toward a Social Ethos of the Orthodox Church*, states the following: “The Church encourages the faithful to be grateful for—and to accept—the findings of the sciences, even those that might occasionally oblige them to revise their understandings of the history and frame of cosmic reality. The desire for scientific knowledge flows from the same wellspring as faith’s longing to enter ever more deeply into the mystery of God” (§ 71).

The Holy Great Church of Christ emphatically highlights the indivisibility of the natural environment’s protection and the philanthropic care for one’s neighbor. Both an eco-friendly stance and the recognition of the sacredness of the human person are a “liturgy after the Liturgy,” vital dimensions of the Eucharistic actualization of the Church. The life of the Church is a manifest respect for creation, as well as the place and the way of experiencing the culture of personhood and of solidarity.

Most honorable brothers and cherished children,

Throughout this difficult period, it is an essential pastoral duty of the Church to undertake initiatives for the containment of the pandemic. And it is also a categorical ethical mandate to support global access to the immunization against the coronavirus, especially in poorer nations, in accordance with the words of our Lord, “Inasmuch as you have done it unto one of the least of these my brethren, you have done it unto me” (Matt. 25:40). We ought to love one another “as Christ has loved us” (Eph. 5:2) and to show ourselves as “priests” of creation, safeguarding and cultivating it with care and affection, and, offering in thanksgiving this exceedingly precious gift of God’s Grace unto the Creator of all.

In closing, we wholeheartedly wish unto all a blessed, healthful and fruitful new ecclesiastical year, and we call upon you, through the intercessions of the Theotokos Pammakaristos, the grace and mercy of our Lord and Savior Jesus Christ, to Whom be the glory and the dominion unto the everlasting ages. Amen!

September 1, 2021

†BARTHOLOMEW of Constantinople
Fervent supplicant of all before God

† Β ΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ
ΕΛΕΩΤ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩΙ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ ΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Τιμιώτατοι ἀδελφοί καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἡ ἔορτή τῆς Ἰνδίκτου, ἡ ἐπίσημος ἡμέρα προσευχῶν διά τό φυσικόν περιβάλλον, εύρισκει καὶ ἐφέτος τήν ἀνθρωπότητα ἀντιμέτωπον μέ ἐντονα καιρικά φαινόμενα λόγω τῆς προϊούσης κλιματικῆς ἀλλαγῆς, καταστροφικάς πλημμύρας καὶ πυρκαϊάς εἰς ὅλον τὸν πλανήτην, καθώς καὶ μέ τήν πανδημίαν τοῦ κορωνοϊοῦ καὶ τάς κοινωνικάς καὶ οἰκονομικάς ἐπιπτώσεις τῆς.

Τό γεγονός ὅτι τά περιοριστικά μέτρα εἰς τάς μετακινήσεις καὶ ἡ ἐπιβολή ὁρίων εἰς τήν βιομηχανικήν παραγωγήν ὡδήγησαν εἰς μείωσιν τῶν ρύπων καὶ τῆς ἐκπομπῆς ἀερίων, ὑπῆρξεν ἐν ἐπί πλέον σημαντικόν δίδαγμα περὶ τῆς ἀλληλουχίας τῶν πάντων ἐν τῷ κόσμῳ καὶ περὶ τῆς ἀλληλοπεριχωρήσεως πασῶν τῶν διαστάσεων τῆς ζωῆς. Άπεκαλύφθη ἐπίσης ἐκ νέου ὅτι αἱ οἰκολογικαὶ πρωτοβουλίαι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, αἱ ὄποιαι ἀποτελοῦν προέκτασιν τῆς θεολογίας καὶ τῆς λειτουργικῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας, συμπροεύονται μέ τάς διαπιστώσεις τῆς ἐπιστήμης καὶ τήν προτροπήν ἐκ μέρους τῶν εἰδημόνων πρός πολύπλευρον κινητοποίησιν διά τήν προστασίαν τῆς ἀκεραιότητος τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

Προσευχόμεθα διά τήν ταχεῖαν ὑπέρβασιν τῶν συνεπειῶν τῆς ύγειονομικῆς κρίσεως καὶ διά τόν ἄνωθεν φωτισμόν τῶν κυβερνήσεων παγκοσμίως, ὥστε νά μή ἐπιστρέψουν ἡ νά ἐπιμείνουν εἰς τόν οἰκονομισμόν, εἰς ἐκείνας τάς ἀρχάς ὀργανώσεως τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς καταναλώσεως καὶ τῆς ἔξαντλητικῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν φυσικῶν πόρων, αἱ ὄποιαι ἵσχυον πρό τῆς πανδημίας. Εἰλικρινής εὐχή τῆς ἡμῶν Μετριότητος εἶναι καὶ ὁ τερματισμός τῆς διαδόσεως ψευδοεπιστημονικῶν ἀπόψεων περὶ δῆθεν ἐπικινδυνότητος τῶν ἐμβολίων κατά τοῦ κορωνοϊοῦ Covid-19, τῆς κατασυκοφαντήσεως τῶν εἰδικῶν καὶ τῆς ἀνερματίστου ὑποβαθμίσεως τῆς σοβαρότητος τῆς νόσου. Δυστυχῶς, παρόμοιαι θέσεις διαδίδονται καὶ ἀναφορικῶς πρός τήν κλιματικήν ἀλλαγήν, τά αἴτια καὶ τά ὀλέθρια ἐπακόλουθά της. Ή πραγματικότης εἶναι τελείως διαφορετική, ἐνώπιον δέ αὐτῆς ἀπαιτεῖται ὑπευθυνότης, σύμπραξις, συμπόρευσις καὶ κοινόν ὅραμα.

Εἶναι ἀδιανόητον νά ἀδρανῶμεν, ἐν ἐπιγνώσει τῶν κοινῶν διά τό ἀνθρώπινον γένος μεγάλων συγχρόνων προκλήσεων. Ή ἀδιαφορία διά τόν πάσχοντα συνάνθρωπον καὶ διά τήν καταστροφήν τῆς «καλῆς λίαν» δημιουργίας εἶναι προσβολή τοῦ Θεοῦ καὶ ἀθέτησις τῶν ἐντολῶν του. “Οπου ὑπάρχει σεβασμός πρός τήν κτίσιν καὶ

έμπρακτος ἀγάπη πρός τόν «ἡγαπημένον τοῦ Θεοῦ» ἄνθρωπον, ἐκεῖ εἶναι παρόν ὁ Θεός.

Μετά τήν Αγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον (Κρήτη 2016), τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, συμφώνως πρός τό πνεῦμα καὶ τάς ἀποφάσεις αὐτῆς, ὕστε μίαν ἐπίσημον ἐπιτροπήν ἐκ θεολόγων διά τήν κατάρτισιν ἐνός κειμένου περὶ τῶν κοινωνικῶν συνεπειῶν τῆς πίστεώς μας καὶ περὶ τῆς κοινωνικῆς ἀποστολῆς καὶ μαρτυρίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἑκκλησίας εἰς τόν σύγχρονον κόσμον. Εἰς τό κείμενον τοῦτο, τό ὅποιον ἔχει ἐγκριθῆ πρός δημοσίευσιν ὑπό τῆς περὶ ἡμᾶς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ φέρει τόν τίτλον *Ὑπέρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς*. Τό κοινωνικόν ἥθος ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἑκκλησίᾳ, σημειοῦνται προσφυῶς τά ἔξῆς: «Ἡ Ἑκκλησία ἐνθαρρύνει τούς πιστούς νά εἶναι εὐγνώμονες διά τά εὐρήματα τῶν ἐπιστημῶν καὶ νά δέχωνται ἀκόμη καὶ ἐκεῖνα τά ὅποια, ἐνδεχομένως, θά τούς ύπερχρέωναν νά ἀναθεωρήσουν τάς ἀντιλήψεις των διά τήν ίστορίαν καὶ τό πλαίσιον τῆς κοσμικῆς πραγματικότητος. Η ἐπιθυμία δι' ἐπιστημονικήν γνῶσιν ἀπορρέει ἀπό τήν ίδιαν πηγήν μέ αὐτήν τοῦ ἴμερου τῆς πίστεως νά εἰσέλθῃ ἔτι βαθύτερον εἰς τό μυστήριον τοῦ Θεοῦ». (§ 71).

Η Αγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἑκκλησία προβάλλει μετ' ἔμφασεως τό ἀδιαίρετον τῆς προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος καὶ τῆς φιλανθρωπού μερίμνης διά τόν πλησίον. Τόσον ἡ οὐκοφιλική συμπεριφορά, ὅσον καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἰερότητος τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, εἶναι «λειτουργία μετά τήν Λειτουργίαν», ζωτικαί διαστάσεις τῆς εὐχαριστιακῆς πραγματώσεως τῆς Ἑκκλησίας. Η ζωή τῆς Ἑκκλησίας εἶναι ἔμπρακτος σεβασμός τῆς κτίσεως καὶ τόπος καὶ τρόπος τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ προσώπου καὶ τῆς ἀλληλεγγύης.

Τιμιώτατοι ἀδελφοί καὶ προσφιλέστατα τέκνα,

Εἰς αὐτήν τήν δύσκολον περίοδον, ἡ ἀνάληψις πρωτοβουλιῶν διά τόν περιορισμόν τῆς πανδημίας ἀποτελεῖ βασικόν ποιμαντικόν καθῆκον διά τήν Ἑκκλησίαν. Κατηγορική ἥθική ἐπιταγή εἶναι ἐπίσης ἡ στήριξις τῆς γενικῆς προσβάσεως εἰς τόν ἐμβολιασμόν κατά τοῦ κορωνοϊοῦ, πρωτίστως δέ διά τούς πτωχοτέρους λαούς, κατά τόν Κυριακόν λόγον, «ἐφ' ὅσον ἐποίήσατε ἐνί τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. κε', 40). Ὁφείλομεν νά ἀγαπῶμεν ἀλλήλους «καθώς ὁ Χριστός ἡγάπησεν ἡμᾶς» (Ἐφέσ. ε', 2) καὶ νά ἀναδεικνυώμεθα «ἴερεῖς» τῆς δημιουργίας, φυλάσσοντες καὶ καλλιεργοῦντες αὐτήν μέ ἐπιμέλειαν καὶ στοργήν, ἀναφέροντες τό τιμαλφέστατον τοῦτο δῶρον τῆς Θείας Χάριτος μετ' εὐχαριστίας εἰς τόν Κτίστην τῶν ἀπάντων.

Κατακλείοντες, εὐχόμεθα ὀλοθύμως πᾶσιν ὑμῖν εὐλογημένον, ὑγιές καὶ καλλίκαρπον τό νέον ἐκκλησιαστικόν ἔτος καὶ ἐπικαλούμεθα ἐφ' ἡμᾶς, μεσιτείᾳ τῆς Παναγίας τῆς Παμμακαρίστου, τήν χάριν καὶ τό ἔλεος τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὡ ή δόξα καὶ τό κράτος εἰς τούς ἀπεράντους αἰῶνας. Αμήν!

,βκα' Σεπτεμβρίου α'

Ο Κωνσταντινουπόλεως

διάπυρος πρός Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν